

PROSTORSKI PODATKI KOT POGOJ ZA TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

SPATIAL DATA AS A CONDITION FOR SUSTAINABLE MANAGEMENT OF UTILITIES

Jurij Mlinar

UDK: 004.6:659.2:711.8

POVZETEK

Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture je evidenca, v kateri se vodijo podatki o infrastrukturnih objektih. Osnovni namen vzpostavitve zbirnega katastra je prikaz zasedenosti prostora z objekti gospodarske javne infrastrukture, kar nam omogoča smotnejše urejanje prostora, varnejše izvajanje posegov v prostoru in gospodarnejše ravnanje z infrastrukturnimi objekti. V članku so prikazani rezultati projekta vzpostavitve sistema evidentiranja gospodarske javne infrastrukture in uporabnost zbranih podatkov o gospodarski javni infrastrukturi v postopkih za doseganje trajnostnega okoljskega in prostorskega razvoja.

KLJUČNE BESEDE

zbirni kataster, urejanje prostora, gospodarska javna infrastruktura, evidenca, nepremičnina, trajnostni okoljski razvoj, prostorski razvoj

Klasifikacija prispevka po COBISS-u: 1.02

ABSTRACT

Cadastre of public infrastructure is a record on the national level where the data about all public infrastructure objects is collected. Basic purpose of the record is to provide information on space used by public infrastructure, which contributes to more reasonable spatial planning and safe executing of work in space. Data on public infrastructure that is maintained in the Cadastre of public infrastructure is very useful in decision-making related to sustainable development.

KEY WORDS

cadastre of public infrastructure, spatial planning, public infrastructure, record, real estate, sustainable environmental development,

1 UVOD

V Sloveniji imamo po doslej zbranih uradnih (SURS, 2008; AGEN-RS, 2007) podatkih približno 200.000 km vodov in cevi gospodarske javne infrastrukture. Zaradi vse večjega gospodarskega razvoja se je v zadnjih letih močno povečala gradnja novih objektov gospodarske javne infrastrukture. Elektronske komunikacije doživljajo zaradi liberalizacije komunikacijskih storitev in vse večje potrebe ljudi po dostopu do informacij bliskovit razvoj. Predvideva se, da bodo imeli v nekaj letih vsi končni uporabniki v Sloveniji dostop do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij in da bo do leta 2020 (si2010, 2007) kar 90 % prebivalstva povezanega z optičnim kablom. Lahko pričakujemo tudi investicije v gradnjo in vzdrževanje gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena. Potrebe po boljši komunalni opremljenosti silijo občine, da

opremljajo tudi manj urbana območja s kanalizacijski in vodovodnimi omrežji. Do konca leta 2017 (MOP, 2004) bo na javno kanalizacijo priključenih več kot 1,5 milijona prebivalcev Slovenije. V letu 2004 je bilo takšnih priključkov milijon. Zaradi dotrajanosti vodovodnih sistemov (MOP, 2006) se bodo močno povečala investicijska vlaganja v vzdrževanje vodovodov. Iz navedenih strateških dokumentov lahko razberemo, da smo pred desetletjem, ki nam bo prineslo velike investicije v gradnjo gospodarske javne infrastrukture.

Vsaka investicija v gradnjo infrastrukture prinaša poseg v prostor, kar povečuje možnosti za potencialne konflikte v njem. Zavedati se je treba, da hiter gospodarski razvoj z investicijami močno obremenjuje prostor in okolje, kar velikokrat ni v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Zaradi tega je treba zagotoviti pogoje za usklajeno delovanje različnih sektorjev (okolje, energetika, elektronske komunikacije, promet, vodno gospodarstvo) pri načrtovanju, gradnji in vzdrževanju gospodarske javne infrastrukture. Eden od temeljnih pogojev za usklajeno upravljanje gospodarske javne infrastrukture med različnimi sektorji je zagotavljanje in dostop do kakovostnih podatkov o infrastrukturi ter njihova dosledna uporaba v procesih načrtovanja prostora in gradnje objektov.

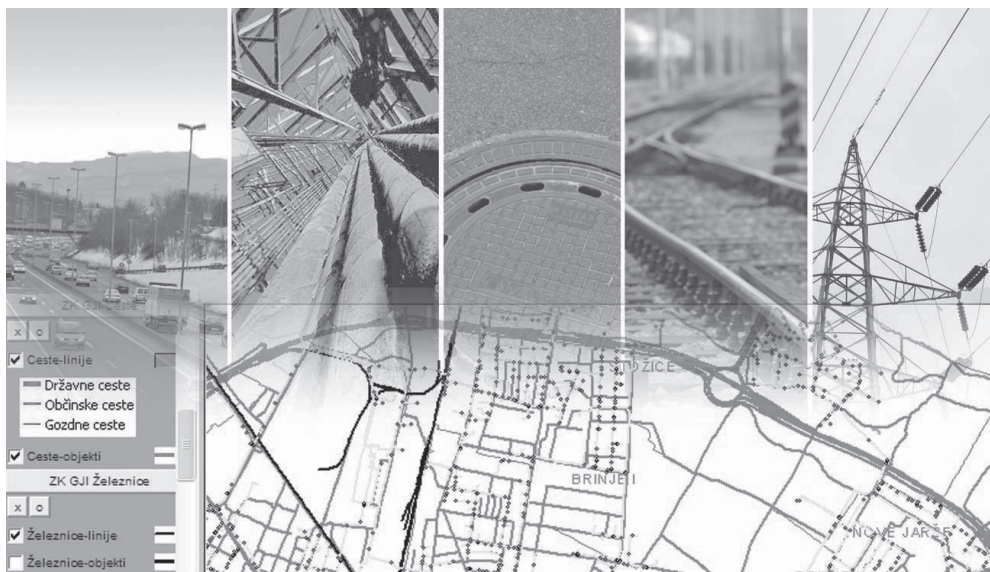
Večina držav članic EU ugotavlja, kako pomembne so kakovostne evidence o gospodarski javni infrastrukturi. Dejstvo je, da je bila večina te infrastrukture zgrajena že pred nekaj časa in se ob gradnji praviloma ni ustrezno evidentirala. Tako velikokrat ne vemo, kje natančno se nahaja ta infrastruktura v prostoru. To velja predvsem za infrastrukturo, ki je pod površjem. Ker ni podatkov o lokaciji infrastrukture, se v praksi pojavljajo težave. V medijih tako lahko vsak dan spremljamo novice o pretrganih kablji in prebitih ceveh, o ljudeh, ki so ostali brez elektrike, vode, plina ali interneta. Stroški, ki nastanejo zaradi poškodovanja ali uničenja infrastrukture, so ogromni. Tu se ne smemo omejiti zgolj na neposredne materialne stroške. Posredni stroški, ki se kažejo npr. kot izpad dela zaradi prekinjenega električnega omrežja ali optičnega kabla, evakuacija ljudi zaradi uhajanja plina itd., so še mnogo večji. Nepoznavanje lokacije objektov, ki ležijo pod površjem, marsikdaj privede do poškodb ljudi, ki presekaajo električni kabel ali plinovod. Velika Britanija je v študiji ugotovila, da znašajo neposredni letni stroški poškodb infrastrukture 150 milijonov funtov, vsi posredni stroški, ki nastanejo pri vzdrževanju in gradnji gospodarske javne infrastrukture na območju javnih cest (prometni zastoj, izguba v gospodarstvu, okoljska škoda ...), pa kar 5,5 milijarde funtov (NUAG, 2007). Vse to se dogaja tudi zato, ker ni ustrezne evidence, s katero bi zagotovili pregled nad geolokacijo objektov gospodarske javne infrastrukture v prostoru. V Sloveniji smo zato vzpostavili zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture, ki povezuje vse lastnike in upravljavce infrastrukture ter je krovna zbirka podatkov o infrastrukturnih objektih v Sloveniji.

2 EVIDENTIRANJE OBJEKTOV GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

Evidentiranje gospodarske javne infrastrukture v Sloveniji v zadnjih nekaj desetletjih ni bilo sistemsko urejeno, saj je bilo prepuščeno posameznemu lastniku ali upravljavcu gospodarske javne infrastrukture. Podatki o lokaciji objektov v prostoru so bili zaradi razdrobljenega vodenja zbirk podatkov težko dosegljivi in nestandardizirani. Kataster ni pomenil veliko, ne za upravljavce ne za uporabnike prostora, zato so tako zbrani podatki obležali na kartah in papirjih v arhivih pristojnih geodetskih uprav, občin in drugih institucij. To je povzročalo nemalo težav v postopkih

prostorskega planiranja, projektiranja in gradnje objektov. Na vsa navedena dejstva so nekateri opozarjali že sredi devetdesetih let (Rakar, 1995). S sprejetjem prostorske zakonodaje v letu 2002 (ZGO-1, 2002; ZUreP-1, 2002) in 2007 (ZPN, 2007) so bili postavljeni zakonski okviri za vzpostavitev sistematičnega evidentiranja gospodarske javne infrastrukture. Geodetska uprava Republike Slovenije je v sodelovanju z resornimi ministrstvi, občinami in izvajalci gospodarskih javnih služb (Mlinar et al., 2006; Mlinar et al., 2007):

- zagotovila pogoje za evidentiranje gospodarske javne infrastrukture,
- vzpostavila zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture in
- zagotovila pogoje za dostop do podatkov gospodarske javne infrastrukture.

Slika 1: V zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture so na enem mestu dostopni podatki o vseh vrstah infrastrukture.

V zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture je evidentirana večina gospodarske javne infrastrukture državnega pomena (npr. državne ceste, železnice, prenosni plinovod) in del infrastrukture, ki je v občinski in zasebni lasti. V prihodnjih letih sledi polnjenje in vzdrževanje zbirke podatkov z novozgrajenimi objekti.

Podatki o gospodarski javni infrastrukturi so dostopni na Geodetski upravi Republike Slovenije. Vpogled vanje je mogoč prek spleta. Geodetska uprava Republike Slovenije je v letu 2007 izdelala spletni pregledovalnik (<http://prostor.gov.si> - javni vpogled), ki vsem državljanom omogoča vpogled v podatke o gospodarski javni infrastrukturi. Mogoče je izdelati preglednico s seznamom objektov gospodarske javne infrastrukture na izbrani parceli in grafični pregled parcele z objekti gospodarske javne infrastrukture. Pri interpretaciji dobljenih rezultatov je seveda treba biti pazljiv, saj je seznam objektov gospodarske javne infrastrukture pridobljen z grafičnim presekom parcele

Tematika	Dolžina infrastrukture (km)
Ceste	47.029
Železnice	2495
Električna energija	11.096
Zemeljski plin	1843
Toplotna energija	466
Vodovod	10.970
Kanalizacija	3417
Elektronske komunikacije	9994
Skupaj	87.310

Preglednica 1: Dolžina infrastrukturnih objektov po tematikah v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture na dan 1. 10. 2008.

iz zemljiškega katastra z objekti gospodarske javne infrastrukture iz zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture. Zaradi različne lokacijske natančnosti podatkov iz zemljiškega katastra in zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture ter zaradi nepopolnosti podatkov iz zbirnega katastra se lahko zgodi, da je grafični preseki med podatki napačen.

Po analizi vseh prejetih naročil podatkov smo ugotovili, da so največji interes za pridobitev podatkov izrazile občine. Geodetska uprava Republike Slovenije je zato v sodelovanju z

Address: <https://prostor.sigov.si/ppp/>

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

PREVZEM GEODETSKIH PODATKOV ZA OBČINE

Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture

Uporabnik: Jurij Minar, MOP, GEODETSKA UPRAVA RS [Odjava][Moj profil]

Navodila

Občina:

Prezem zadnjih veljavnih podatkov

Datum veljavnosti podatkov: 04.04.2008

Vrsta infrastrukture: 1100 - CESTE

Format podatkov: GML

Paketni prevzem

Datum veljavnosti podatkov: 04.03.2008

Format podatkov: GML SHP

Slika 2: Občine lahko prek spletne aplikacije brezplačno pridobijo sveže podatke o gospodarski javni infrastrukturi.

Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo izdelala spletno aplikacijo (<https://prostor.sigov.si/pgp>), prek katere lahko občine prevzemajo sveže podatke o objektih gospodarske javne infrastrukture iz zbirnega katastra. Občine lahko z aplikacijo prek spleta dobijo informacijo o lokaciji infrastrukturnih objektov na njihovem območju. Dostop do aplikacije je mogoč znotraj komunikacijskega omrežja državnih organov (HKOM) z uporabo digitalnega potrdila in s predhodno registracijo. Dostop do podatkov je za občine brezplačen. Ker se je spletna aplikacija izkazala kot zelo uporaben vmesnik med Geodetsko upravo Republike Slovenije in občinami, bo v prihodnjem letu izdelana podobna aplikacija za dostop občin do podatkov zemljiškega katastra in katastra stavb.

3 NADALJNI IZZIVI NA PODROČJU EVIDENTIRANJA GOSPODARSKE JAVNE INFRASTRUKTURE

Sistem evidentiranja gospodarske javne infrastrukture, kot smo ga vzpostavili v zadnjih nekaj letih, je zgrajen tako, da bo omogočal (Mlinar, 2007):

- lastnikom infrastrukture večjo zaščito infrastrukture pred poškodbami (če je njihova infrastruktura evidentirana, lahko vsak, ki posega v prostor, pridobi informacijo o lokaciji te infrastrukture v prostoru in jo zaradi tega pri posegu obvaruje pred poškodbami),
- lastnikom infrastrukture večjo pravno varnost pri poslovanju z infrastrukturo,
- lastnikom zemljišč podatke o vrsti in lokaciji infrastrukture na njihovem zemljišču in o najbližji potencialni priključitvi na omrežje,
- javni upravi preprost dostop do osnovnih podatkov o vsej infrastrukturi na zelenem območju (osnovni podatki za pregled obstoječega stanja ter za planiranje, načrtovanje in kontrolo investicij),
- zasebnemu sektorju hiter dostop do osnovnih podatkov o gospodarski javni infrastrukturi, kar bo omogočalo hitrejši razvoj (npr. omrežja elektronskih komunikacij).

3.1 Popolnost podatkov v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture

V zbirnem katastru je evidentirana približno polovica objektov gospodarske javne infrastrukture v Sloveniji. Nepopolni so predvsem podatki o velikih omrežjih (npr. o omrežju za distribucijo električne energije ali elektronskih komunikacij) in omrežjih, ki so v lasti občin. To ugotavlja tudi Računsko sodišče Republike Slovenije, ki je v okviru svojih pristojnosti revidiralo projekt vzpostavitve, vodenja in vzdrževanja zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture v letu 2006 na Ministrstvu za okolje in prostor (RS, 2008). Glavni razlogi za zamude pri posredovanju podatkov v zbirni kataster so:

- slaba kakovost obstoječih podatkov (podatki niso sistematično zbrani, veliko jih je še v analogni obliki),
- kadrovske težave (premalo je strokovnega kadra za sistematično vzdrževanje in vodenje podatkov),
- slaba tehnološka opremljenost občin oziroma gospodarskih javnih služb (ni ustrezne

programske in strojne opreme za obdelavo in vodenje podatkov),

- pomanjkanje finančnih sredstev za evidentiranje podatkov o gospodarski javni infrastrukturi (potrebne so nove in drage terenske izmere).

Da bi zagotovili večjo popolnost podatkov v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture in sistematično evidentiranje novozgrajenih objektov javne infrastrukture, bo treba predvsem poostriiti izvajanje inšpekcijskega nadzora, izobraževati lastnike in upravljavce gospodarske javne infrastrukture pri vzpostavitvi in vzdrževanju katastrov gospodarske javne infrastrukture. Občine bo treba spodbujati, da se na področju evidentiranja gospodarske javne infrastrukture regijsko povezujejo in več občin skupaj pristopi k pripravi projektov za vzpostavitev katastrov gospodarske javne infrastrukture na njihovem območju. Z dobro pripravljenimi projekti lahko uspešnejše kandidirajo za sredstva. Ena od možnosti za pridobitev sredstev je Evropski sklad za regionalni razvoj (OP RR, 2007). V zadnjem letu se je za vzpostavitev katastrov gospodarske javne infrastrukture iz tega sklada črpalo 1,3 milijona EUR nepovratnih sredstev¹. Regije morajo ta sredstva porabiti do konca leta 2009. Iz prejetih sredstev (preglednica 2) se lahko razbere, da so se za izvedbo projektov prijavile različne regije in so sredstva sorazmerno razpršena po celotni Sloveniji. Dosedanja praksa pri črpanju sredstev iz evropskega sklada je pokazala, da so najuspešnejši projekti, ki združujejo več občin in vzpostavljajo kataster gospodarske javne infrastrukture za širše območje posamezne regije. Tako se racionalizirajo vložena finančna sredstva in kadrovske zmogljivosti ter pospeši poenotenje katastrov gospodarske javne infrastrukture v regiji.

Regija – 1. razpis	Skupaj EUR
Obalno-kraška regija	116.874
Pomurska regija	134.918
Podravska regija	578.850
Koroška regija	143.176
Skupaj	973.818

Regija – 2. razpis	Skupaj EUR
Gorenjska regija	137.272
Obalno-kraška regija	254.065
Skupaj	391.337

Preglednica 2: Nepovratna sredstva iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, ki so bila na prvih dveh razpisih namenjena vzpostavitvi katastrov gospodarske javne infrastrukture v posameznih občinah in regijah.

3.2 Pravna ureditev področja

V prihodnjih letih bi bilo treba pravno urediti celotno področje evidentiranja gospodarske infrastrukture. Izkazalo se je, da je obstoječa zakonodaja marsikje toga in ne omogoča evidentiranja nekaterih posebnih objektov, ki so izrednega pomena, ko govorimo o zasedenosti prostora. Trenutno pokrivajo področje evidentiranja gospodarske javne infrastrukture ZPN, ZGO-1, ZEKom in še nekateri resorni predpisi. Z novo zakonodajo bi morali pregledneje urediti:

¹ To so sredstva, črpana na prvih dveh razpisih, ki jih je objavila Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Uradno končno poročilo tretjega in četrtega razpisa za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013 se ni objavljeno.

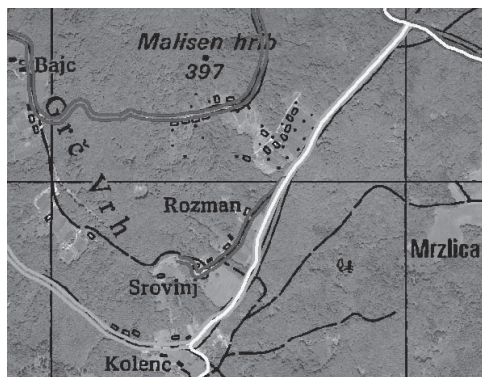
- obveznost evidentiranja gospodarske infrastrukture,
- splošne pristojnosti glede zagotavljanja vodenja katastrov gospodarske infrastrukture (katastre morajo zagotavljati vsi lastniki gospodarske infrastrukture in ne le občine in ministrstva),
- način vzdrževanja zbirnega katastra gospodarske infrastrukture,
- način dostopa do podatkov (kdo in pod kakšnimi pogoji lahko dostopa do podatkov iz zbirnega katastra gospodarske infrastrukture),
- inšpekcijsko nadzorstvo in sankcije za prekrške.

Obstoječ sistem za evidentiranje gospodarske javne infrastrukture omogoča le evidentiranje objektov gospodarske javne infrastrukture. Za zagotavljanje večje pravne varnosti lastnikov gospodarske javne infrastrukture bi bilo treba v prihodnje razmisliti o možnosti evidentiranja stvarnih pravic na gospodarski javni infrastrukturi. Ker so omrežja gospodarske javne infrastrukture po naravi povezana z zemljišči, so v skladu z načelom povezanosti zemljišča in objekta (SPZ, 2002) sestavina zemljišč in nimajo lastnosti samostojne stvari. Omrežje gospodarske javne infrastrukture tako ni predmet lastninske pravice², temveč podlaga za njegovo uporabo izvira iz omejene stvarne pravice, saj omrežje poteka po nepremičnini, na kateri ima pravico oseba, ki ni lastnik infrastrukture. Na omrežje gospodarske javne infrastrukture je treba tako gledati kot zbir stvarnih pravic na zemljiščih (Juhart, 2008), kjer omrežje poteka, kar povzroča lastnikom gospodarske infrastrukture nemalo težav pri upravljanju gospodarske infrastrukture in poslovanju z njo, predvsem pri možnosti prenosa (prodaje) omrežja. Lastniki infrastrukture so zainteresirani, da bi se vzpostavil sistem za evidentiranje stvarnih pravic na infrastrukturi, saj bi jim to omogočalo varnejši prenos omrežja in ustanavljanje stvarnopравnih zavarovanj, ki zagotavljajo večje možnosti za pridobivanje ugodnejših virov financiranja. Možnost za evidentiranje lastništva bi jasno razmejila gospodarsko javno infrastrukturo med posamezne lastnike. V praksi se še vedno dogaja, da posamezni objekt nima 'pravega' lastnika ali da si celoten objekt lastita dva ali več lastnikov. To nemalokrat povzroča velike zaplete, predvsem pri vzdrževanju dotrajanih objektov. S podobnimi izzivi se srečujejo na Nizozemskem, kjer želijo reformatorji nizozemskega katastrskega oz. zemljiškognjižnega sistema zagotoviti ustrezno upravljanje prostora pod površjem ter tako omogočiti prenos infrastrukture ter njeno uporabo kot sredstvo zavarovanja (Ploeger et al., 2005; De Haan, 2004). Leta 2003 je nizozemsko vrhovno sodišče namreč odločilo, da se objekti elektronskih komunikacij štejejo za samostojno stvar (HR, 2003). S tem so omrežja postala zanimiva za prenos in zavarovanje, seveda ob predhodnem evidentiranju v katastru in zemljiški knjigi.

Tudi obstoječa zakonodaja, ki ureja razmerja med lastnikom gospodarske javne infrastrukture in lastnikom nepremičnine, ni povsem zadostna. Vzpostavitev posebne služnosti v javno korist (Tratnik, 2006) je vezana na civilnopravne instrumente, ki so primerni predvsem za urejanje pravnih razmerij med posamezniki in se načeloma ne podrejajo javnemu interesu. Zaradi tega bi bilo smiselno, da bi se utrdila vsebina in namen služnosti v javno korist kot posebnega pravnega instituta, v katerem je jasno poudarjen javni interes (Juhart, 2008).

² Izjema so primeri, ko je lastnik infrastrukture hkrati imetnik lastninske pravice na nepremičnini, katere sestavni del je tudi omrežje gospodarske javne infrastrukture (npr. ceste, železnice).

Prvi pogoj za izvedbo evidentiranja stvarnih pravic na gospodarski javni infrastrukturi in za ureditev razmerij med lastniki infrastrukture in lastniki nepremičnin so kakovostni podatki o infrastrukturnih objektih. To se je pokazalo na primeru cest. V zbirnem katastru so prvič združene ceste različnih kategorij in različnih lastnikov. Evidentirane so državne ceste, katerih upravljavec je Direkcija republike Slovenije za ceste, gozdne ceste, katerih upravljavec je Zavod za gozdove Slovenije, in občinske ceste v lasti posameznih občin. Podatki o cestah v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture zato niso usklajeni. Geodetska uprava Republike Slovenije je zato skupaj z Direkcijo Republike Slovenije za ceste, Zavodom za gozdove Slovenije in občinami pristopila k uskladitvi podatkov o cestah v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture in banki cestnih podatkov (Rataj, 2008). Usklajeni podatki o cestah v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture so dobra podlaga za nadaljnje reševanje lastniške urejenosti cest. Neurejenega lastništva je veliko, kar dokazuje tudi študija (Korošec et al., 2006a, Korošec et al., 2006b), ki ugotavlja, da je kar 22 % državnih cest, 26 % lokalnih cest in 36 % javnih poti lastniško neurejenih³. Podobno bi lahko najbrž ugotavljali za razmerja med lastniki gospodarske javne infrastrukture, katere namembnost se ne pokriva z namembnostjo zemljišča (npr. vodovod, kanalizacija, elektronske komunikacije ...), in lastniki nepremičnin, po katerih ta infrastruktura poteka, seveda ob upoštevanju, da imamo tu v mislih neurejenost omejenih stvarnih pravic (služnosti). V obeh primerih, tako pri lastninskem odnosu kot odnosu na temelju stvarne pravice, so kakovostni podatki o gospodarski javni infrastrukturi podlaga za sistematičen pristop k reševanju stvarnopravnih razmerij med lastniki infrastrukture in lastniki zemljišč.

Slika 3: V zbirnem katastru se pojavljajo neskladja med podatkih o cestah. Leva slika prikazuje prekrivanje gozdne in občinske ceste, desna pa neusklajenost občinske in državne ceste zaradi izgradnje avtoceste.

3.3 Izmenjava podatkov o gospodarski javni infrastrukturi

V prihodnjih letih nameravamo v sodelovanju z lastniki in upravljavci infrastrukture proučiti možnost uvedbe sistema za izmenjavo podatkov o gospodarski javni infrastrukturi, ki bo deloval nad podatki iz zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture. Glavni namen je zavarovati

³ Za lastniško neurejene so se štejele ceste, kjer so parcele, po katerih poteka cesta, po podatkih zemljiškega katastra v lasti pravnih ali fizičnih oseb ali drugih oseb javnega prava (ne občine ali države).

infrastrukturo pred poškodbami, zagotoviti pogoje za varovanje okolja in zaščititi ljudi pred poškodbami. Podobni sistemi v svetu že delujejo (CGA, 1999; Šarlah, 2008). Njihov glavni cilj je zagotoviti učinkovito izmenjavo podatkov med tistimi, ki posegajo v prostor, in lastniki infrastrukture. Vsaka poškodba infrastrukture namreč povzroči materialno škodo njihovim lastnikom, lahko pa tudi veliko večjo škodo za okolje in ljudi. Če hočemo preprečiti poškodbe, je treba posege v prostor dobro načrtovati, za kar so potrebni kakovostni podatki o lokaciji in vrsti gospodarske infrastrukture ter učinkovita izmenjava podatkov med izvajalci posegov v prostor in lastniki infrastrukture.

4 SKLEP

Država v strateških dokumentih (DRP, 2008) zagotavlja osnovne pogoje za doseganje trajnostnega razvoja na področju upravljanja gospodarske javne infrastrukture. Država pa ne more usmerjati razvoja brez vključevanja lokalne in regionalne ravni. Občine in razvojne regije morajo vgraditi načelo trajnosti v projekte na lokalni in regionalni ravni. Temeljni instrument za izvedbo lokalnih in regionalnih projektov je regionalni razvojni program. Z zadovoljstvom lahko ugotavljamo, da se občine in regije zavedajo pomembnosti vzpostavitve katastrov gospodarske javne infrastrukture, saj skoraj vsi regionalni razvojni programi vsebujejo projekte na področju evidentiranja gospodarske javne infrastrukture. In, kar je najpomembnejše, veliko načrtovanih projektov iz regionalnih razvojnih programov se že izvaja v praksi.

Smo pred desetletjem, v katerem lahko pričakujemo veliko investicij v gradnjo gospodarske javne infrastrukture. Povečan gospodarski razvoj z investicijami bo narekoval vse večje posege v prostor, kar pa je velikokrat v nasprotju z načeli trajnostnega okoljskega in prostorskega razvoja. Da bi zadostili tem načelom, moramo investicije in posege v prostor ustrezno načrtovati. Tako pri strateškem načrtovanju kot pri neposrednih posegih v prostor pa potrebujemo kakovostne podatke o gospodarski infrastrukturi. Sistem evidentiranja gospodarske javne infrastrukture, ki smo ga zastavili v letu 2005, je v praksi zaživel. Projekt je rezultat tesnega sodelovanja med državnimi organi, občinami in upravljavci gospodarske javne infrastrukture. Zavedamo se, da smo šele na začetku in bo treba v prihodnje vložiti še veliko energije v zagotavljanje ustrezne popolnosti in kakovosti podatkov, s čimer bomo zadostili željam uporabnikov. V prihodnje bo treba sistematično pristopiti tudi k urejanju stvarnih pravic na gospodarski javni infrastrukturi ter razmerij med lastniki infrastrukture in lastniki nepremičnin, po katerih ta infrastruktura poteka – in sicer v teoriji in praksi. Šele ko bomo v državi uredili tudi to področje, bodo končno vzpostavljeni osnovni pogoji za pravno varen in urejen prostorski razvoj.

Literatura in viri:

AGEN-RS (2007). *Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2006*. Javna agencija Republike Slovenije za energijo. Ljubljana.

CGA (1999). *Common Ground Alliance, Study of One-Call Systems and Damage Prevention, Best Practices*, <http://www.commongroundalliance.com>.

De Haan, P. (2004). *Juridische argumenten voor een centrale leidingregistratie*, *Geo-Info 1 (10)*, Nizozemska.

DRP (2008). *Državni razvojni program Republike Slovenije za obdobje 2007–2013*, Vlada Republike Slovenije, Ljubljana.

- HR (2003). Hoge Raad 6 juni 2003, nr. 36.076. *Jurisprudentie Onderneming & Recht 2003/222*. Nizozemska.
- Juhart, M. (2008). *Pravna ureditev evidentiranja stvarnih pravic na gospodarski infrastrukturi, Ciljni raziskovalni program Konkurenčnost Slovenije 2006–2013 (v delu)*, Ljubljana.
- Korošec, M., Vugrin, M. (2006a). *Evidentiranost cest v zemljiškem katastru. Slovenski kongres o cestah in prometu. Portorož*.
- Korošec, M., Mlinar, J., Vugrin, M. (2006b). *Problemi evidentiranosti občinskih cest v evidencah Geodetske uprave Republike Slovenije. Dnevi občinskih cest. Portorož*.
- Mlinar, J. (2007). *Sistem evidentiranja gospodarske javne infrastrukture v Sloveniji, Dobre prakse v slovenski javni upravi, Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije*. Ljubljana.
- Mlinar, J., Grilc, M., Mesner, A., Puhar, M., Bovha, D. (2006). *Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture – ponovni izziv za geodezijo, Geodetski vestnik 50(2)*. Ljubljana.
- Mlinar, J., Mesner, A. (2007). *Public Infrastructure Registration at the National Level, GeoInformatics 10(2)*.
- MOP (2004). *Operativni program odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode, Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana*.
- MOP (2006). *Operativni program oskrbe s pitno vodo, Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana*.
- NUAG (2007). *A national approach for capturing, recording, storing and sharing underground asset information, National Underground Assets Group, UK Water Industry Research Limited, London*.
- OPRR (2007). *Operativni program krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Ljubljana*.
- Ploeger, H., Stoter, J. (2005). *Cadastral Registration of Cross-Boundary Infrastructure Objects, FIG Working Week, Athens*.
- Rakar, A. (1995). *Kataster komunalnih naprav med mojstrsko miselnostjo in računalniško obsedenostjo. Geodetski vestnik 39 (3), str. 215–221*.
- Rataj, M. (2008). *Odprava neskladij med podatki o cestah v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture. 9. slovenski kongres o cestah in prometu. Portorož*.
- RS (2008). *Revizijsko poročilo: Smotnost vzpostavitve, vodenja in vzdrževanja zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture na Ministrstvu za okolje in prostor, Računsko sodišče Republike Slovenije, Ljubljana*.
- si2010 (2007). *Strategija razvoja informacijske družbe v RS, Vlada Republike Slovenije, Ljubljana*.
- SPZ (2002). *Stvarnopravni zakonik, Ur. l. RS, št. 87/2002*.
- SURS (2008). *Statistični letopis Republike Slovenije 2007, Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana*.
- Šarlah, N. (2008). *Izmenjevalni formati informacijskega sistema zbirnega katastra gospodarske javne infrastrukture v podporo interoperabilnosti. Magistrska naloga. Ljubljana: Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo*.
- Tratnik, M. (2006). *Služnost v javno korist, Pravna praksa 2006 (9)*. Ljubljana.
- ZEKom (2007). *Zakon o elektronskih komunikacijah. Uradni list RS, št. 13/2007*.
- ZGO-1 (2002). *Zakon o graditvi objektov. Uradni list RS, št. 110/2002*.
- ZPN (2007). *Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS, št. 33/2007*.
- ZUreP-1 (2002). *Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS, št. 110/2002*.

Prispelo v objavo: 15. oktober 2008

Sprejeto: 13. november 2008

Jurij Mlinar, univ. dipl. inž. geod.

Geodetska uprava Republike Slovenije, Zemljemerska ulica 12, SI-1000 Ljubljana

E-pošta: jurij.mlinar@gov.si